Hukuk Bölümü 2013/1434 E. , 2013/1781 K.

- **İCRA DOSYASINDAKI BORCA MAHSUBEN SATIŞI YAPILAN MAHCUZ GAYRIMENKULLERIN ALICISI DAVACI BANKADAN, SATIŞ IŞLEMI NEDENIYLE DOĞAN KATMA DEĞER VERGISI VE DAMGA VERGISININ ISTENILMESINE ILIŞKIN İCRA MÜDÜRLÜĞÜ KARARININ IPTALI ILE IHTIRAZI KAYITLA ÖDENEN TUTARIN FAIZIYLE BIRLIKTE IADESI ISTEMIYLE AÇILAN DAVANIN, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : Türkiye Halk Bankası Biga Şubesi

Vekili : Av. E.M.

Davalı : Biga İcra Dairesi Müdürlüğü

O L A Y : Davacı vekili, müvekkili Banka tarafından Biga İcra Müdürlüğü'nün 2008-2973 Esas sayılı dosyası ile yapılan takip kesinleştiğinden, borçlulara ait Bankalarında ipotekli bulunan; Çanakkale ili Biga İlçesi Sakarya Mahallesinde 192 ada 10 parselde kayıtlı bulunan 1, 2, 3, 4,12,13, 15 nolu işyeri niteliğindeki bağımsız bölüm nolu taşınmazların, Biga İcra Müdürlüğü'nün 2008-2973 Esas sayılı dosyasından satışa çıkarıldığını; 25.06.2009 tarihinde yapılan 2. İhalede; mezkur taşınmazların, alacağa mahsuben müvekkili Bankaya ihale olunduğunu; müvekkili Bankanın bu ihale nedeniyle KDV, Damga Vergisi ve Tellaliye Bedeli ödeme yükümlülüğü bulunmamasına rağmen; İcra Müdürlüğü'nce ihale sonrasında, KDV, Damga Vergisi ve Tellaliye Bedeli alınmasına karar verildiğini ve müvekkili bankadan, muaf olmalarına karşın icra müdürlüğünün, muafiyete ilişkin taleplerini reddederek KDV, damga ve tellaliye alınmasına karar verdiğini ifade ederek; İcra Müdürlüğü'nün kararını şikayet konusu yapmıştır.

Biga İcra Hukuk Mahkemesi; E:2009/125, K:2010/63 sayı ile davanın reddine karar vermiş; kararın davacı tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12.Hukuk Dairesi; E:2010/28582, K:2011/8795 K sayı ile, İcra Müdürlüğünce, KDV ve damga vergisinin tarh ve tahakkuk işlemlerinin, anılan vergilerin mükellefi sıfatı ile yapılmakta olduğu, bu işlemlerden doğan ihtilafların çözüm yerinin de vergi mahkemeleri olduğu gerekçesiyle anılan Mahkeme kararını bozmuş; tellaliye harcına yönelik temyiz itirazı ise, uyuşmazlık konusu değerin 4.110,00 TL'yi geçmediği anlaşıldığından, tellaliye harcı yönünden mahkeme kararının temyiz kabiliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle, davacının talebini reddetmiştir.

Biga İcra Hukuk Mahkemesi davayı Yargıtay bozma ilamı neticesinde tekrar incelemeye almıştır.

BİGA İCRA HUKUK MAHKEMESİ:28.11.2012 gün ve E:2012/94, K:2012/108 sayı ile, davacı vekilinin, 09/07/2009 havale tarihli dilekçesinde özetle; Biga İcra Müdürlüğünün 2009/2973 esas sayılı dosyasında verilen KDV, tellaliye damga vergisi ve tapu satım haremi müvekkil bankadan alınmasına dair kararın iptaline karar verilmesini talep ve dava ettiği; Biga İcra Müdürlüğünün 2009/2973 esas sayılı dosyası getirtilip incelendiği, İİK 16. maddesine göre, icra İflas dairelerinin yaptığı muameler ile ilgili şikayet ve muamelelerin, öğrenildiği tarihten itibaren 7 gün İçinde yapılacağı, buna göre hak düşürücü bir süre olduğu gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiş olduğu; 2009/125 esas, 2010/63 karar sayılı dosyalarının, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2010/28582 esas 2011/8795 karar saydı ilamı ile İİK. 366 ve HMUK'nun 428.maddeleri uyarınca bozulmasına, tellaliye harcı yönünden temyiz dilekçesinin de reddî kararı verilmiş olduğundan dosyalarının, 2012/94 esas sayısı ile yeniden esas aldığı; yapılan açık yargılama sonucunda taraf beyanları, incelenen dosyaya ait belgeler ve Yargıtay ilamı dikkate alındığında, icra müdürlüğünce KDV ve damga vergisinin tarh ve tahakkuk işlemleri vergi mükellefi sıfatıyla yapıldığından, bu işlemlerden doğan itilafın çözüm yerinin de vergi mahkemeleri olduğundan mahkemelerinin görevsizliğine, davacının tellaliye harcına yönelik isteminin ise red edilmekle kesinleştiğinden, bu konuda karar verilmesine yer olmadığına dair karar vermek gerektiği belirtilerek; icra müdürlüğünce KDV ve damga vergisinin tarh ve taahhuk işlemleri vergi mükellefi sıfatıyla yapıldığından, bu işlemlerden doğan itilafın çözüm yerinin de vergi mahkemeleri olduğundan, mahkemelerinin GÖREVSİZLİĞİNE, davacının tellaliye harcına yönelik isteminin ise red edilmekle ve Yargıtay ilamıyla da bu istemin miktar itibariyle temyiz sınırının altında kaldığından red edilmekle kesinleştiğinden, bu konuda karar verilmesine yer olmadığına karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine bu karar Yargıtay 12.Hukuk Dairesinin 15.2.2013 gün ve E:2013/354, K:2013/4462 sayılı kararıyla onanmış, karar düzeltme istemi de aynı Dairenin 14.5.2013 gün ve E:2013/12009, K:2013/18558 sayılı kararıyla reddedilmiş ve mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, KDV, Damga Vergisi harcının, müvekkili Bankadan alınmaması gerektiğinden bahisle; Biga İcra Müdürlüğü'nün 2008-2973 Esas sayılı dosyasında KDV, damga vergisi harcının müvekkili bankadan alınmasına yönelik kararın iptaline ve ihtirazi kayıtla yatırılan KDV ve damga vergisinin faiziyle birlikte taraflarına iadesine karar verilmesi istemi ile idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE VERGİ MAHKEMESİ:6.9.2013 gün ve E:2013/823 sayı ile, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun, "Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar" başlığını taşıyan 17. maddesinin 4.fıkrasının (r) bendinde; "Kurumların aktifinde veya belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde, en az iki tam yıl süreyle bulunan iştirak hisseleri ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler ile bankalara borçlu olanların ve kefillerinin borçlarına karşılık taşınmaz ve iştirak hisselerinin (müzayede mahallerinde yapılan satışlar dahil) bankalara devir ve teslimlerinin istisna kapsamındadır. İstisna kapsamındaki kıymetlerin ticaretini yapan kurumların, bu amaçla aktiflerinde bulundurdukları taşınmaz ve iştirak hisselerinin teslimleri istisna kapsamı dışındadır. İstisna kapsamında teslim edilen kıymetlerin iktisabında yüklenilen ve teslimin yapıldığı döneme kadar indirim yoluyla giderilemeyen katma değer vergisi, teslimin yapıldığı hesap dönemine ilişkin gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınır." hükmüne ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun eki damga vergisi üzerinden istisna edilen resmi işlemleri kapsayan (2) sayılı tablosuna "IV- Ticari ve Medeni İşlerle ilgili Kağıtlar" bölümüne eklenen 35.fıkrasında "5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8'nci maddesinin birinci fıkrasının (12) numaralı bendi kapsamındaki işlemler nedeniyle düzenlenen kağıtların" istisna kapsamında olduğu düzenlemesine yer verilmiş bulunulduğu; öte yandan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Şikayet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır. Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir." kuralına, "Şikayet üzerine yapılacak muameleler" başlıklı 17. maddesinde; "Şikayet icra mahkemesince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozulur, yahut düzeltilir. Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur." kuralına, "Yargılama usulleri" başlıklı 18. maddesinde; "İcra Mahkemesine arzedilen hususlar ivedi işlerden sayılır ve bu işlerde basit yargılama usulü uygulanır. Şu kadar ki, talep ve cevaplar dilekçe ile olabileceği gibi tetkik merciine ifade zaptettirmek suretiyle de olur. Aksine hüküm bulunmayan hâllerde tetkik mercii, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup

olmadığını takdir eder; duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir. Duruşma yapılmayan işlerde tetkik mercii, işin kendisine geldiği tarihten itibaren en geç on gün içinde kararını verir. Duruşmalar, ancak zorunluluk hâlinde ve otuz günü geçmemek üzere ertelenebilir." kuralına ve "Tetkik Mercii" başlıklı 4. maddesinde ise; "İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra tetkik merciinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra tetkik mercii daireleri numaralandırılır. İcra tetkik merciinin birden fazla dairesi bulunan yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Her icra tetkik mercii hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idari işlerine bakar. İcra yetkisini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikayet ve itirazların tetkik mercii o mahkemenin hâkimidir." kuralına yer verilmiş olduğu; olayda, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun "Kanunun Şümulü" başlıklı 1. maddesinde, bu kanun hükümlerinin ikinci maddede yazılı olanlar dışında, genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanacağı belirtilmiş, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükmüne yer verilmiş ise de; İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takip sonucu davacıdan vergi alınması işleminin, kanuna aykırılığı iddiasının şikayet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği; Mahkemenin incelemeyi, söz konusu icra dosyası üzerinden yaparak, anılan işlemin Kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceğinin anlaşıldığı; bu durumda, Uyuşmazlık Mahkemesinin 11.03.2013 tarih ve E:2012/182;K:2013/321 sayılı kararında da belirtildiği üzere, adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca, Biga İcra Hukuk Mahkemesi'nde bulunan dava dosyasının da temin edilmek suretiyle görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosyanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince bu konuda karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 30.12.2013 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Vergi Mahkemesi'nce anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, her iki yargı yerinde ortak işlem olan Biga İcra Müdürlüğü'nün 2008/2973 esas sayılı dosyası üzerinden gerçekleştirilen takip sırasında yapılan satış işlemine, damga vergisi ve katma değer vergisi uygulanması şeklindeki işlemin iptali yönünden oluşan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava; icra dosyasındaki borca mahsuben satışı yapılan mahcuz gayrimenkullerin alıcısı davacı bankadan, satış işlemi nedeniyle doğan katma değer vergisi ve damga vergisinin istenilmesine ilişkin İcra Müdürlüğü kararının iptali ile ihtirazı kayıtla ödenen tutarın faiziyle birlikte iadesi istemiyle açılmıştır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Şikayet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır. Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir." hükmü yer almaktadır.

"Aynı kanunun şikayet üzerine yapılacak muameleler" başlıklı 17. maddesinde "Şikayet tetkik merciince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozulur, yahut düzeltilir. Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur." hükmü yer almaktadır.

Aynı kanunun "Tetkik mercii" başlıklı 4. maddesinde de: "İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra tetkik merciinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra tetkik mercii daireleri numaralandırılır. İcra tetkik merciinin birden fazla dairesi bulunan yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Her icra tetkik mercii hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idarî işlerine bakar. İcra yetkisini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikayet ve itirazların tetkik mercii o mahkemenin hâkimidir." denilmiştir.

Olayda, Biga İcra Müdürlüğü'nün E:2009/2973 sayılı icra dosyasında, borca mahsuben aldığı mahcuz gayrimenkullerin satışı nedeniyle doğan katma değer vergisi ve damga vergisinin istenilmesi üzerine; davacı banka tarafından, İcra Müdürlüğü kararının iptali ile ihtirazı kayıtla ödenen tutarın faiziyle birlikte iadesi istemiyle Biga İcra Dairesi Müdürlüğüne karşı dava açıldığı anlaşılmaktadır.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Hal böyle iken, İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takibe ilişkin olarak yapılan ihale sonucunda alınan taşınmaza ilişkin; icra müdürlüğünce, davacı bankanın KDV ve Damga Vergisi ödemesi gerektiği yolundaki kararın, kanuna aykırılığı iddiasının şikayet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği, mahkemenin incelemeyi, söz konusu icra dosyası üzerinde yaparak, anılan işlemin kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceği kuşkusuzdur. Adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

Belirtilen nedenlerle, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, Edirne Vergi Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Biga İcra Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Edirne Vergi Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Biga İcra Hukuk Mahkemesi'nin 28.11.2012 gün ve E:2012/94, K:2012/108 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.12.2013 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.